

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК

школска 2015/2016. година

УПУТСТВО ЗА РАД

- Тест садржи **20** задатака које треба решити за **120** минута.
- Сваки задатак пажљиво прочитај, размисли о томе шта се у задатку тражи и о начину на који треба да га решиш (заокруживање, повезивање, подвлачење, дописивање и друго).
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, граматички и правописно исправни.
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати именица, а не им. или локатив, а не лок. и слично).
- Попуни тест **хемијском оловком** (током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу).
- Одговори написани хемијском оловком не смеју се прецртавати нити исправљати.
- Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат.
- У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати. То је простор у који ће прегледачи уписати број бодова. На овој и последњој страни такође немој ништа уписивати.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи да не би ометао рад других.

Желимо ти много успеха у раду!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.

1. Прочитај текст о Марку Краљевићу и одговори на захтев.

Марко је за живота цара Уроша и краља Вукашина носио титулу „младог краља”, што значи да је био одређен за наследника круне Немањића. Као човек од поверења цара Уроша, предводио је српско посланство у мировним преговорима са Дубровником (1361). После Маричке битке (1371) и смрти краља Вукашина, Марко постаје турски вазал. Од свих градова које су држали Мрњавчевићи (Скопље, Призрен, Приштина), Марку остаје само Прилеп. Погинуо је у бици на Ровинама.

Марко је био црномањаст, човек отмених црта лица. На његов изглед упућује фреска у манастиру Св. Димитрија у близини Скопља. Овај манастир је задужбина краља Вукашина, а познат је и под именом Марков манастир.

Заокружи слова испред реченица које садрже **информације** из текста.

- а) Марко је учествовао у мировним преговорима са Дубровником.
- б) Марко је био турски вазал између 1361. и 1371. године.
- в) Марко Краљевић је владао у Призрену и Приштини.
- г) Манастир Св. Димитрија и Марков манастир јесу називи исте грађевине.

2. Прочитај биографије песника и упореди информације у њима.

Текст 1

Милутин Бојић је био српски песник, драмски писац, књижевни критичар и позоришни рецензент. Рођен је 1892. године у Београду. Похађао је Основну школу „Вук Караџић” у Београду (тада се звала „Палилулска школа”). Учествовао је у балканским ратовима 1912. и 1913. године као и у Првом светском рату. Дрину *Урошева женидба*, коју је пренео преко Албаније током повлачења у Првом светском рату, штампао је на Крфу, а збирку песама *Песме бола и њоноса* објавио је у Солуну. Из ове збирке је и песма *Плава њродница* посвећена страдању српских ратника. Иако је живео само 25 година, оставио је неизбрисив траг у српској књижевности.

Текст 2

Владислав Петковић Дис је био српски песник и родољуб. Радио је као учитељ и царински службеник. Био је извештач са фронта у балканским ратовима. За време Првог светског рата, преживео је повлачење преко Албаније, одакле је пребачен на Крф, а затим транспортован у Француску где пише своју последњу збирку песама – *Недовршене њесме*. Дис је био просечан ученик, али са натпросечним песничким талентом. Својим двама збиркама поезије заслужио је место у скоро свим антологијама српске поезије. Да би се очувала успомена на овог великана српске поезије, завичајна библиотека, која носи Дисово име, организује већ 37 година културну манифестацију „Дисово пролеће”.

Заокружи слова испред тачних исказа.

- а) У оба текста се наводи колико је година живео сваки песник.
- б) Оба песника су преживела повлачење преко Албаније.
- в) Оба песника су штампала своје дело на Крфу.
- г) У оба текста се говори о значају песника за српску књижевност.
- д) У оба текста се наводи број књижевних дела која је песник објавио.

3. Прочитај текст па закључи зашто аутор више цени штампане од електронских новина.

Видим да се у свету све више новина гаси; листови се затварају, новинари остају без посла, некадашњи читаоци новина сада их читају преко компјутера. Али то није ни изблиза исто. А и друкчије се постаје новинар. Не постоје више тајанствене редакцијске јазбине у које дечасти, који ће једнога дана бити новинари, улазе плашљиво међу новинске вукове са првим текстовима у ознојеним шакама. Најпре их нико неће потписивати, а затим ће им испод чланка одштампати почетна слова имена и презимена. [...]

Данас се новинари, као у каквом инкубатору, рађају неприметно у компјутерима. Свако може да издаје сам своје новине, свако је осамљен изнад тастатуре свог компјутера.

Невероватно, нови дечасти и девојчице играју се на компјутерима без муке, а из екрана поврви гомила енглеских скраћеница и знакова чим га укључиш. За разлику од нас, они нису видели свет нити га осетили под ђоновима својих ципела, али мање-више сви знају енглески који ми до краја никада нисмо научили.

Са новинама смо се зближили још од малих ногу. Многи од нас су на новинама које им је куповао отац научили да читају. [...]

Сем тога, новине су саме по себи поетична ствар.

Савијена *Полиџика* у цепоу Гвоздена коју је насликао Мића Поповић.

Растворене новине преко лица после ручка као одбрана од насртљивих мува.

Новине сложене у облик наполеоновске капе када се кречи стан.

Фишек од новина са кило младих трешања или букет цвећа на Каленића пијаци где се најлепши букети пакују у новине: „Цвеће за госпођу, *Полиџика* за њеног мужа”.

Новине којима се заклањамо од изненадног пљуска док претрчавамо улицу.

Новине којима се пали ватра у фуруни; њихов благословени пламен угрејаће наше хладне сиротињске собичке.

Раширене новине на столу на којима је бака остављала округласто тесто за ванилице да се просуши.

Новине од којих деца праве цепелине и бацају са терасе на улицу. [...]

Откада нисам чуо: „Даћу те у новине!” Ко данас каже „ставићу те у компјутер”...

(Момо Капор, *Похвала новинарима* – прилагођено)

Заокружи слова испред тачних одговора.

Аутор више цени штампане новине од електронских:

а) због тога што су се новинари некад другачије усавршавали, учећи истрајно од својих искуснијих колега;

б) због тога што многи старији људи не знају довољно енглески језик који се често користи при раду на компјутеру;

в) због тога што га штампане новине везују за многе лепе успомене из живота, поетичније су и део су многих породичних прича;

г) због тога што сматра да електронске новине осамљују људе; новинар данас може постати свако, лако и брзо, без провере знања и стручности;

д) због тога што су се електронске новине појавиле касније и од њих се не може направити ништа што нам може користити у свакодневном животу.

4. Подвуци све речи које треба написати великим почетним словом.

Мој друг Ђорђе је ученик основне школе „мирослав антић”, која се налази близу палићког језера.

5. Подвуци речи које су написане у складу с правописним правилом о писању гласа *ј*.

камијон

хартија

радијо

дијалог

историјски

еволуција

6. У сваком пару реченица подвуци ону реченицу у којој су глаголски облици написани према правописним правилима српског језика.

1. Небих волео да опет направим исту грешку. – Не бих волео да опет направим исту грешку.

2. Ми би смо их радо посетили. – Ми бисмо их радо посетили.

3. Радићете онако како смо се договорили. – Ради ћете онако како смо се договорили.

4. Нећу те никада заборавити. – Не ћу те никада заборавити.

5. Стићићемо ипак на време. – Стићи ћемо ипак на време.

7. Заокружи слово испред **врсте речи** којој припадају подвучени примери у стиховима из песме *Бреза* Сергеја Јесењина.

Под прозором мојим

Једна бреза бела

Блиста се у сребру

Свог снежног одела.

- а) именице
б) заменице
в) придеви
г) глаголи

8. На свакој линији поред речи у десној колони, напиши број из леве колоне тако да добијеш **парове синонима**. Један синоним је вишак.

1 - храбар	а) срдачан	_____
2 - нежан	б) осетљив	_____
3 - љубазан	в) частан	_____
4 - поштен	г) одважан	_____
5 - јак		

9. Прочитај тврдње које се односе на особине дијалекта. Ако је тврдња тачна, заокружи **Т**, ако је тврдња нетачна, заокружи **Н**.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Дијалекат је званични и општи језик писане комуникације.	Т	Н
Шумадијско-војвођански дијалекат је дијалекат екавског изговора.	Т	Н
Источнохерцеговачки дијалекат је дијалекат ијекавског изговора.	Т	Н

10. Заокружи слова испред две **гласовне промене** које су извршене у подвученој речи.

Деца су добро ишчеткала свог малог чупавог љубимца.

- а) палатализација
- б) једначење сугласника по месту изговора
- в) једначење сугласника по звучности
- г) јотовање
- д) губљење сугласника

11. Подвуци **прилошку одредбу за начин** у следећем примеру.

Сутрадан нас је у школи питала учитељица: „Ко је то ноћас грубо изгазио цвеће по башти?” Нисам се јавио, јер сам се плашио казне.

12. Одреди **значење речи** која је подвучена у одломку из Молијерове драме *Грађанин племић*.

УЧИТЕЉ ИГРАЊА

Видите, ја тражим и мало славе. Пријатно ми је и пљескање; али ја сматрам да је право мучење за уметнике кад се приказују пред глупацима, кад њихове умотворине морају да подносе дивљачко прашташтво каквог блесана. Уживање је, морате признати, кад се ради за људе који умеју да осете лепоте уметности, који лепо примају уметничка дела, који хвалама награђују наш труд. Да, уметнику је најбоља награда за његове творевине уверење да су постале познате и да су их дочекале похвале које њему служе на част. По мом мишљењу, нема лепше награде за наше замарање; а најмилије су похвале просвећених људи.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Просвећени људи су:

- а) особе које су запослене у просвети;
- б) особе које су образоване и културне;
- в) особе које уживају у својој слави;
- г) особе које седе у публици.

13. Одреди **врсту** подвучене **синтагме**.

Вишњићева устаничка епика стварана је у ватри ратних збивања на дринском бојишту.

Врста синтагме: _____

14. Напиши у ком су **падежу** подвучене именице и одреди њихово **падежно значење**.

Ако у старости желиш одмор, мораш у младости напорно радити.

Падеж: _____

Значење: _____

15. На линији испред имена аутора напиши број којим је означено његово књижевно дело.

Наслов једног дела је вишак.

1. Сеобе	___ Јанко Веселиновић
2. Сумњиво лице	___ Данило Киш
3. Ноћ и мајла	___ Милош Црњански
4. Манасија	___ Бранислав Нушић
5. Хајдук Станко	

- 16.** Прочитај одломак из *Аудиоџографије* Бранислава Нушића. Подвуци делове текста у којима препознајеш дијалог.

Перса је била пегава, носила је жуте чарапе и увек су јој биле искривљене штикле на ципелама.

Једанпут се нађемо после школе и пођемо заједно кући. Том приликом сам је озбиљно запитао:

- Шта мислиш, Персо, хоће ли ми те дати твој отац ако те запросим?
- Не верујем! – одговори ми полугласно.
- А зашто?
- Зато што си код њега рђав ђак!

Заклео сам јој се да ћу и ноћу и дању учити рачуницу само да поправам белешку.

- 17.** Пажљиво прочитај завршне строфе песме *Подне* Јована Дучића. Протумачи **мотиве** који граде песничку слику.

Све је тако тихо. И у мојој души
Продужено видим ово мирно море:
Шуме олеандра, љубичасте горе,
И блед обзор што се протеже и пуши.

Немо стоје у њој сребрнасте, родне
Обале и врти; и светли и пали
Младо, крупно сунце; и не шуште вали –
Галеб још светлуца. Мир. Свуда је подне.

Заокружи слово испред одговарајућег тумачења мотива.

Слика пејзажа је израз:

- а) немогућности лирског субјекта да јасно види;
  - б) душевног спокојства лирског субјекта;
  - в) узнемирености душе лирског субјекта.
-

- 18.** Заокружи слово испред назива **стилске фигуре** употребљене у подвученим примерима у народној епској песми *Ројсџиво Јанковић Стојана*.

Нађе мајку Јанковић Стојане,
нађе мајку у свом винограду: [...]
„Ој, Стојане, јабуко од злата!
Мајка те је већ заборавила,
снаје Јеле заборавит нећу;
снаја Јело, неношено злато!”

- а) контраст
  - б) оноματοпеја
  - в) метафора
-

19. Прочитај одломак из текста *Буре Исидоре Секулић*. Обрати пажњу на осећања и понашање приповедача.

Знала сам веома много и нехотице сам то показивала, није било могуће сакрити. Штрчала сам у својој средини и деца ме нису подносила. У школској торбици, долазећи кући, налазила сам подсмешљиве поруке, своје карикатуре, и све се сводило на то да забијам нос у књиге и да се правим важна. Ја нисам забијала нос у књигу, али су ми они око мене придавали важност коју сама себи нисам давала. Напротив, увлачила сам се у себе и бежала у последње редове, у најтамније углове. Осећала сам да сметам, да изазивам својом жељом за знањем. Била сам врло несрећна у тим годинама. У библиотекама сам била као у зачараној шуми; књига је била моје опуштање, моје уточиште и путовање.

Заокружи слово испред одговарајућег тумачења.

- а) Приповедач пред вршњацима у школи чита књиге да изазове њихову завист.
- б) Приповедач се у школи осамљује уз књиге да прикрије своју недружељубиву природу.
- в) Приповедач проводи слободно време у библиотеци да изазове дивљење својих вршњака.
- г) Приповедач се скрива у свету књига да потражи спокојство и заштиту од својих вршњака.

20. Прочитај одломак из епске народне песме *Диоба Јакшића*, па одговори на захтев.

О мало се браћа завадише,
да око шта, веће ни око шта:
око врана коња и сокола;
Дмитар иште коња старјешинство,
врана коња и сива сокола,
Богдан њему не да ни једнога.
Кад ујутру јутро освануло,
Дмитар узја вранца великога,
и он узе сивога сокола,
пак полази у лов у планину,
а дозива љубу Анђелију:
„Анђелија, моја вјерна љубо,
отруј мени мог брата Богдана!
Ако ли га отровати нећеш,
не чекај ме у бијелу двору!”
Кад то зачу љуба Анђелија,
она сједе брижна, невесела,
сама мисли, а сама говори:
„Што ће ова сиња кукавица!
Да отрујем мојега ђевера,
од бога је велика гријота,
а од људи покор и срамота;
рећи ће ми мало и велико:
видите ли оне несретнице
ђе отрова својега ђевера;
ако ли га отровати нећу,
не см’јем војна у двору чекати.”
Све мислила, на једно смислила:
она оде у подруме доње,
те узима чашу молитвену,
саковану од сувога злата,
што је она од оца донела,
пуну рујна наточила вина,

па је носи својему ђеверу,
љуби њега у скут и у руку,
и пред њим се до земљице клања:
„На част теби, мој мили ђевере!
На част теби и чаша и вино,
поклони ми коња и сокола.”
Богдану се на то ражалило,
поклони јој коња и сокола.
Дмитар лови цијел дан по гори,
и не може ништа уловити.
Намјера га предвече нанесе
на зелено у гори језеро.
У језеру утва златокрила.
Пусти Дмитар сивога сокола
да увати утву златокрилу;
она му се не да ни гледати,
него шчепа сивога сокола
и сломи му оно десно крило.
Кад то виђе Јакшић Димитрије,
брже свлачи господско од’јело,
пак заплива у тихо језеро,
те извади сивога сокола,
па он пита сивога сокола:
„Како ти је, мој сиви соколе,
како ти је без крила твојега?”
Соко њему писком одговара:
„Мени јесте без крила мојега
као брату једном без другога.”
Тад се Дмитар бјеше осјетио
ђе ће љуба брата отровати,
па он узја вранца великога,
брже трчи граду Биограду –
не би л’ брата жива затекао.

Заокружи слова испред одговарајућих тумачења епске народне песме.

- а) Раздор између браће Дмитра и Богдана око деобе може имати далекосежан трагичан исход.
- б) Анђелија мудро покушава да спречи сукоб рођене браће, нудећи деверу молитвену чашу.
- в) Народни певач истиче идеју да је важније материјално богатство од породичне љубави.
- г) Дмитар Јакшић лови племениту утву златокрилу да би је поклонио брату Богдану и тако задржао сокола.
- д) Символика птице кукавице упућује на Анђелијину жељу да напусти породицу у којој нема љубави.
- ђ) Слика сломљеног соколовог крила наглашава раздвојеност породице Јакшић од људи који су већ презрели Анђелију.
- е) Соколове речи опомињу на неслогу између Дмитра и Богдана, као и на последице које би изазвала Анђелијина слепа послушност.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!

Укупан резултат на тесту
(од 0 до 20)

		,	
--	--	---	--

Комисија:

1. _____
2. _____
3. _____

Контролор:

4. _____

Резултат на нивоу задатка

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Упишите ✕ на одговарајуће место.

Школа	
Место	
Презиме и име ученика	